toje dominuoja natūraliai susidarę molingo grunto bei žvyro sluoksniai. Kultūrinis sluoksnis fiksuotas Žvizdro kalno gatvės centrinėje bei V dalyse. Čia tirtuose šurfuose dominuoja 30–90 cm storio vėlyvo, XX a., kultūrinio sluoksnio horizontai. Dalyje tiriamų ***šurfų (8, 10–12, 18)*** buvo fiksuoti ankstesnių komunikacijų tiesimo darbų metu susidarę grunto perkasimai. Tačiau reikia išskirti šurfų 8 ir 18 atvejus, kur fiksuotas nors ir suardytas, tačiau archeologiniu požiūriu vertingas buvusio kapinyno kultūrinis sluoksnis, datuojamas X–XII a. Šurfuose rasta karolinės antkaklės dalis, įvijinis žiedas, pora diržo apkalėlių, trikampių kabučių, keletas grandelių fragmentų, pora lipdytos keramikos šukių, miniatiūrinis verpstukas, pora vielučių, geležinio peilio geležtė, pasaginė segė storintais galais, juostinės apyrankės fragmentas, kniedelė, dvigubo rantyto stiklinio karoliuko fragmentas (1–4 pav.).

Žemaičių Kalvarija Cemetery, aka Gravel (Žvizdras) Hill

In 2012, a field evaluation (19 test pits, 20 m^2) was conducted in Žemaičių Kalvarija Cemetery, aka Gravel Hill. This c. 9th–12th-century cemetery was only discovered in the early 20th century.

Only 20th-century cultural layers were generally recorded during the investigation with earlier digging from the laying of utility lines recorded in some of these layers. But in test pits 8 and 18 a fragment of a destroyed 10th–12th-century cultural layer was recorded. It contained a few fragments of cremated and uncremated human bones as well as finds characteristic of this period: part of a bead necklace, a coil ring, two belt fittings, a triangular pendant, several loop fragments, two sherds of hand built pottery, a miniature spindle whorl, two pieces of fine wire, an iron knife blade, a penannular brooch with thickened terminals, a fragment of a flat bracelet, a rivet, and a fragment of a small double ribbed glass bead (Fig. 1–4).

4 pav. Žemaičių Kalvarijos kapinynas, radiniai iš šurfo 18. A. Gerbutavičiūtės nuotr.

Fig. 4. Žemaičių Kalvarija Cemetery, finds from test pit 18

Daumantas Kiulkys

Joniškės kapinynas

Joniškės kapinynas (UK 31844) (Klaipėdos miestas) yra žinomas ir spaudoje minimas nuo XIX a. pabaigos. 1882–1893 m. Karaliaučiaus muziejui „Prussia Museum“ buvo perduota daug radinių iš Klaipėdos krašte esančios Joniškės (*Janischken, Kr. Memel*). Didžiąją jų dalį perdavė vietinis žemvaldys, kariškis Graffas. Daugiausiai tai buvo vėlyvojo geležies amžiaus (IX–XII a.) radiniai: kryžiniai smeigtukai, pasaginės segės, geležiniai kovos kirviai, kalavijas ir t. t. Po II Pasaulinio karo tiksli kapinyno vieta nebuvo žinoma, dėl duomenų stokos nebuvo vykdytos ir jos paieškos.

Apie galimą Joniškės kapinyno buvimo vietą informacijos suteikė 1996 m. į LNM patekusi vario lydinio apyrankė, rasta sodininkų

1 pav. Joniškės kapinyno tyrimų metu rasti radiniai: a – kryžinio smeigtuko kryžmos fragmentas; b – pasaginės segės liežuvėlio fragmentas; c, d – žiedų fragmentai; e – smeigtuko adatos fragmentas; f – lankinės žieduotosios segės fragmentas; g – įvijinio žiedo fragmentai; h – įvijinis žiedas; i – pasaginės segės storėjančiais galais lankelio fragmentas. D. Kiulkio nuotr.

Fig. 1. Finds discovered during the excavation of Joniškė Cemetery: a – a fragment of a cruciform pin's crossbar; b – a fragment of a penannular brooch's pin; c, d – ring fragments; e – a pin shank fragment; f – a fragment of a ringed crossbow brooch; g – coil ring fragments, h – a coil ring; i – a shank fragment from a penannular brooch with thickened terminals

bendrijos „Švyturys" teritorijoje. Joje 1999 m. buvo vykdyti archeologiniai paviršiaus žvalgymai, kurių metu jokių radinių nerasta (*LIIR*, f. 1, b. 3377, p. 6). Vėliau archeologiniai žvalgomieji tyrimai Joniškės kapinyno teritorijoje vykdyti 2006 (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 162–163) ir 2009 m. (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 498). Tyrimų metu buvo aptikti keli pavieniai VIII–XIII a. metaliniai radiniai.

2012 m. D. Kiulkys Joniškės kapinyno teritorijoje, Raganių 2-oji g. 21 (Klaipėdos miestas), vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus planuojamo statyti sodo pastato vietoje. Tyrimų metu ištirta viena 10x2 m dydžio perkasa, kuri vėliau buvo išplėsta 5,4x0,4 m dydžio išpjova (bendras tyrimų plotas – 22,16 m^2). Tyrimų metu buvo aptiktas 15–48 cm storio kultūrinis sluoksnis su XIX–XXI a. radiniais bei keturi

dėl vėlyvos žmogaus veiklos susiformavę objektai. Objektų užpildai buvo iki 73 cm storio kultūriniai sluoksniai su XIX a. – XX a. I pusės radiniais. Didžioji objektų dalis buvo už perkasos ribų, todėl jie buvo ištirti tik dalinai.

Tiek perkasos kultūriniame sluoksnyje, tiek ir objektų užpilduose buvo aptikta IX–XIII a. žalvarinių dirbinių ir jų fragmentų: perkasos kultūriniame sluoksnyje – kryžinio smeigtuko kryžmos fragmentas (1:a pav.) ir pasaginės segės liežuvėlio fragmentas (1:b pav.); *objekto 1* užpilde – žiedo fragmentas (1:c pav.); *objekto 2* užpilde – žiedo fragmentai (1:d pav.), smeigtuko adatos fragmentas (1:e pav.) ir lankinės žieduotosios segės fragmentas (1:f pav.); *objekto 3* užpilde – išsilydžiusio žalvario gabalas, įvijinio žiedo fragmentai (1:g pav.) bei kitas pilnai išlikęs įvijinis žiedas (1:h pav.); *objekto 4* užpilde – pasaginės segės storėjančiais galais lankelio fragmentas (1:i pav.). Objekto 3 užpilde taip pat buvo rasti trys smulkūs degintinių žmogaus kaulų fragmentai. Šiuos radinius reiktų sieti su suardytais Joniškės kapinyno kapais. Tyrimų metu taip pat aptikta viena XV–XVII a. datuotina žalvarinė sąsaga.

Aptiktų objektų paskirtis nėra aiški, tačiau juos galbūt būtų galima sieti su XIX a. II pusėje vykdytais mėgėjiškais Joniškės kapinyno kasinėjimais. Radiniai perduoti į MLIM.

Joniškė Cemetery

In 2012, a field evaluation was conducted on the grounds of Joniškė Cemetery (Klaipėda). During it, one trench, which contained a 0.15–0.48 m thick cultural layer with 19th–21st-century finds and four objects created through post-Medieval human activity, was excavated. The objects' fill was cultural layers up to 0.73 m thick with 19th – early 20th-century finds. 9th–13th-century bronze artefacts were discovered in both the trench's cultural layer and in the objects' fill (Fig. 1). Three small fragments of cremated human bones were also found in the fill in object 3. These finds should be connected with the destroyed Joniškė Cemetery burials. The purpose of the discovered objects is not clear, but can possibly be connected with amateur excavations in Joniškė Cemetery conducted in the second half of the 19th century.

Marius Petkus

Smalininkų kapinynas

2012 m. balandžio–liepos mėnesiais vyko detalieji ir žvalgomieji archeologiniai tyrimai Smalininkų kapinyno (UK 33212) saugomoje teritorijoje ir už jos ribų, Smalininkuose, Liepų ir Beržų gatvėse, kuriose archeologinių tyrimų užsakovas UAB „Jurbarko vandenys" planuoja tiesti buitinių nuotekų trasą.

2006 m. spėjamoje Smalininkų kapinyno vietoje ištirtos 5 perkasos, kurių bendras plotas 48,75 m^2 (vadovas L. Tamulynas). Tyrimų metu fiksuota spėjamoje kapinyno teritorijoje iškasta elektros kabelio tranšėja bei vietos gyventojų iškasta duobė. Perkasose 1, 2, 4 su proistoriniu kapinynu susijusių archeologinių struktūrų ar pavienių radinių nerasta. Perkasoje 3 aptiktas griautinis kapas bei dviejų kapų duobių kontūrai. Pagal radinius palaidojimas datuojamas IV–V a. (*LIIR*, f. 1, b. 4661).

2012 m. tyrinėjimų tikslas – prieš tiesiant nuotekų trasą patikrinti, ar trasos ir įvadų nuo trasos iki privačių sklypų vietoje nėra išlikę palaidojimų ar kitokių archeologinių vertybių. Į kapinyno teritoriją patenka apie 135 m ilgio trasos dalis, esanti Liepų gatvėje (50 m ilgio atkarpa) ir Beržų gatvėje (85 m ilgio atkarpa). Trasa yra Liepų gatvės R pusėje, eina kelkraščiu